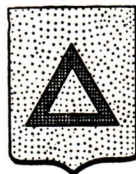

SLÄKTMEDELANDEN

N:3.

UTGIVNA AV SLÄKTFÖRENINGEN SCHULMAN

Redaktör: TYYNI SCHULMAN. Redaktionens adress: Helsingfors, Georgsg. 2

Familjenotiser

15. 4. 1948

60 år.

fyllde den 25 oktober i Kristinestad, doktorinnan Pauline Sofia (Polly) Forssell, född Schulman.

Jubilaren uppvaktades redan natten till bemärkelsedagen med sång av vänner och grannar, och följande morgon av Metodistföreningens sångkör. Under dagens lopp sökte sig en jämn ström av gratulanter ut till Skogstorp, och på kvällen samlades där medlemmar av Metodistförsamlingen till ett angenämt samkväm. En mängd gåvor, blommor och telegram anlände under dagens lopp.

Hyllad 70-åring.

Den 7 november fyllde bergsrådet Petter Forsström 70 år. Han blev på sin bemärkelsedag varmt hyllad med ett stort antal adresser, gåvor, blommor och telegram. Bland annat uppvaktades han av arbetarna vid Lojo Kalkverk A/B med en svensk- och finskspråkig adress av följande lydelse:

"Herr bergsråd. — Med anledning av Eder 70-års dag beundertecnade arbetare vid Lojo

(sid. 2)

Under det gångna året har släkten Schulman både förlorat och fått nya medlemmar, vilket framgår av familjenotiserna. Döden tar bort de gamla men ett nytt släkte växer upp, som fortsätter där de slutat. Barn har fötts vilket borgar för att släkten inte kommer att dö ut, och nya äktenskap har ingåtts. Livet fortsätter och släktföreningen omfattas av samtliga medlemmar med stort intresse.

Föreningen har numera lyckats åstadkomma en vacker adress, försedd med det Schulmanska vapnet, avsedd att användas vid kondoleanser eller gratulationer m.m. Därför uppmanas alla till släkten hörande medlemmar, att vid behov göra bruk av den. På det sättet kommer föreningens släktfond också att erhålla välbehövliga tillskott.

Släktkrönikan finnes till salu för ett pris av Fmk 250: — oinbunden, (i Sverige Kr. 10: —) genom ing. O. Schulman i Tammerfors.

Släkttidskriften N:o 1 och N:o 2 stå även att få för ett pris av Fmk. 100: — (i Sverige Kr. 1: —).

Kalkverk A/B att få uttrycka vår uppriktiga lyckönskan och högaktning. I samband härmed ha vi ihågkommit Syd-Lojo hjältegravsfond.

Under 50 års tid har detta företag under Eder fasta ledning från en ringa början vuxit till en stor industri. Samtidigt har även arbetarnas antal vuxit från ett par 10-tal till en tusenhövdad skara. För oss har ni varit en fordrande, men rättvis och välvillig husbonde. Vi erinra oss särskilt de många handräckningar av olika slag, som på Eder åtgärd kommit oss till del. För allt vad ni, herr bergsråd, betytt för oss uttala vi en fast förhoppning, att vi snart åter måtte få se Eder välbehållen bland oss."

Dop.

Den 25 maj 1947 förrättades dop hos Tönnes och Maj-Britt Schulman för deras son. Gossen erhöll namnen Morgan Tönnes-son. Dopet förrättades av pastor Thor Westman. Faddrar voro fru Ea Bengström, fröken Inge Nyberg, ingenjör Clas Andelin och Karl Artur Korkman. Gossen bars till dopet av sin mor.

Digda.

Äktenskap har den 14 dec. anno 1947 ingåtts mellan godsägaren Henrik Thomas Waldemar Lindeberg, herre till Sjunby, och Elsa Lautsia Schulman, (Tab. 17). Vigselakten förrättades på Tötär gård i Lojo.

(Forts. s. 7)

Släktmötet 12. 4. -47

Den 12 april 1947 samlades släktföreningens medlemmar hos Dr. Rolf Koulumies i Helsingfors. Närvarande voro 25 personer. Detta släktmöte var ett s.k. allmänt släktmöte, vilket i stadgarna förutsättes äga rum vart annat år, — då bl.a. val av släktnämnd förrättas. Den förra släktnämnden återvaldes och består den av: ing. Otto Schulman, ordförande, övriga nämndsmedlemmar fru Margit Forsström, direktör Morgan Schulman, doktor Rolf Koulumies och fil.mag. Willy Schulman. Kassör är fröken Auda Schulman. Efter det ordföranden uppläst en kort resumé över den senaste två-årsperiodens händelser, hedrade han minnet av den 13. 2. 1947 bortgångne släktmedlemmen, doktorinnan Matilda Schulman, genom att uppläsa en över henne författad minnesruna.

Medlemsavgiften för manlig medlem bibehölls vid 200:—. Avgiften för kvinnlig medlem höjdes till 100:— medan för barn bibehölls 25:— mk. Härefter framvisade ing. Otto Schulman en av honom uppgjord stamtavla över slakten. Den var utförd i stort format, omfattande en hel vägg. Genom att sålunda se för sig de olika släktgrenarna förenade med alla personer införda på rätt plats i "stamträdet", fick man en överskådlig blick över de tre fortlevande huvudgrenarnas storlek, utbredning

(Forts. s. 6)

Nya arkivfund

I Greifwalds Universitets arkiv fann Dr. Werner v. Schulmann för någon tid sedan en tryckt kondoleans skrift av bl.a. följande innehåll:

Trost-Schrift

An

Den Wol-Edel gebohrnen, Gestrengen, Vesten und Gross-Mannhaften Herrn, Herrn

Otto Schulman,

Ihr Königl. Majest: zu Schweden Hoch-wolbestaltem Raht, Obristen und Ober-Commendanten der Hansee-Stadt Stralsund, & C. Wie auch dessen Hertzliebste Hauss-Ehre, Die Wol-Edelgebohrne, Ehren- und Viel-Tugendreiche Frau, Frau

Anna Catharina
Geborne Mörnerin

über

den vor Menschlichen Augen zwar allzugeschwinden, aber in Gott seeligen Hintritt, Ihres Hertzliebsten Söhnleins,

Otten
von

Axelius und
Gustavus Helmerus } Lillien,
Freyherrn
übersendet aus Greifswalde.

Friherrarna Axel och Gustaf Lillie frambära makarna Anna Catharina Mörner och Otto Schulman sitt deltagande i anledning av deras lilla sons död. Axel Lillie var gift med Christina Mörner, en kusin till Anna Catharina. Det har tidigare varit oss bekant, att familjen Otto Schulman haft fem söner och

sju döttrar, men hittills ha endast tre av barnen varit till namnen kända, näml.: Beata, Adam och Leonard. Genom detta fynd veta vi nu, att en gosse hette Otto. Ur texten framgår dessutom, att sonen varit helt ung, "eine Freude des Alters" för föräldrarna och icke ännu hade studerat. Vidare framgår, att de ännu ha tre barn kvar i livet: "So habt ihr auch . . . zu Eurem Troste noch diey wolgezogene liebe Kinder, welche wann Ihr S'ie erblicket, Ihr nichts anders werdet dann dieses gedekken: dass der allgütige Gott, da Er hette alles sein Eigenthum wol abfordern können, dennoch Euch den grössern Theil gegönnet u. gelassen . . ." Vi se att namnet "Otto" sålunda förekommer i varje generation även inom den svenska grenen. Här förekommer namnet i en form som är rätt vanlig i forna tider, näml. "Otte".

Skrivelsen är tryckt av Jacob Jegern år 1652.

Konserterande släktmedlem.

Ur en dansk tidning saxes vi för den 6 Jan. 1947 följande notis:

Den estniske Pianist Hans Schulmann giver paa Fredag en Koncert i Hornung & Møllers Sal, hvor han bl.a. spiller Beethovens Sonate Op. 111, Brahms's to Rapsodier Op. 79, Schumanns Børnescener, Chopins f-moll Ballade samt Berceuse og Harmonies du soir af Liszt.

Svärtinge

ett av de Schulmanska familjegodsen i Sverige.

(Då gen. maj. Hugo Schulman förmodligen icke besökt detta gods i Sverige gjorde undertecknad sommaren 1938 ett besök därstädes.)

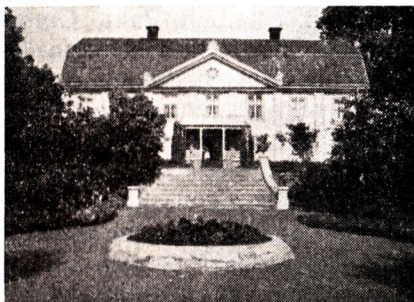
Svärtinge säteri ligger i Östra Eneby socken av Bråbo härad i Östergötland, 15 km. från staden Norrköping. Godset hör till de älsta i landet. I hallen fanns de olika ägarna ända från 800-talet angivna på en rad sköldar längs takfrisen.

Uppgifterna från de tidigare århundradena torde väl tillhöra mer sägner och traditionen än historien. Redan på 800-talet lär det emellertid ha funnits en eller flera gårdar i Svärtinge och de innehades av en man, som hette Svart. Under 900-talet ägdes gården av Grim Svertingson. Traditionen förmäler att en fylkekonung, Rangfast Mårson på Engjanäs som förde krig mot ägaren till Svärtinge, om natten gått över sjön Glan på en timmerflotte och uppbränt Svertinge, varvid Grim Svertingson blev innebränd på sin gård. Denne Svertingson var gift med Thora Thorfinsdotter från det närbelägna Ringstada.

Under samma århundrade var även Ulf och Sverting Svertingson herrar på Svertinge och under de följande århundradena fram till 1200-talet ägdes gården av släkten Svart eller Svertinge. Svärtinge nämnes år 1321 i Ingrid Svantepolksdotters testamen-

te och tycks sen ha tillhört Vadstena kloster, samt från år 1527 släkten Sture. År 1543 består godset av dels frälse, dels f.d. kyrko- och klosterhemman, de förra tillhöra då ätten Sture — "Herr Schwante till Svertinge" och "Fru Elina till Thärnö".

Från 1600-talet känner man alla ägare. Det är en lång rad

Svärtinge.

namn på vapensköldarna längs hallfrisen, med hovmarskalken Berndt Didrik von Mörner av Zellin och Classow som första och dennes svärson, överkommendanten Otto Schulman (f. 1601, † 1653) som andra namn. Sedan 1632 hade han kommit i besittning av kloster- och kyrkohemmanen samt en del av frälsejorden, som donerats honom 1630 på Norrköpings besluts villkor.

Från hans tid fanns ännu, vid mitt besök, i hallen på Svärtinge åtta långa pikenerar-lansar, vilka han, enligt uppgift, fått som gåva under 30-åriga kriget. De boro inskriptionen "Till gåva

och välsignelse". (Dessa lansar äro sålunda de älsta släktföremål bevarande till våra dagar.) Av alla sina i Sverige ägande domäner torde han ha betraktat Svärtinge såsom huvudsäte, där han bodde under sin vistelse i Sverige.

Efter honom ärvdes Svärtinge av hans son, överstelöjtnanten Adam Schulman. († 1687). År 1683 kallas det säteri, uppbyggt av 6 1/2 donationshemman med 3 1/2 rå och rör. Efter Adam Schulmans död innehades det av hans änka, friherrinnan Christina Posse af Hedensund (f. 1652, † 1724), som fick behålla det på livstid. Under sin långa, 37-åriga änketid, bor med henne på Svärtinge hennes enda dotter Anna Märta Schulman, gift med överstelöjtnanten Adolf Johan v. Hilchen. Ur de knappa meddelandena i Östra Eneby sockens kyrkoböcker kunna vi ana oss till de glädje- som sorgetilldragelser, vilka under årens lopp utspelas på Svärtinge. 1701, 1702 och 1707 födas de Hilchenska barnen, och deras barnsöl firas på godset. 1708 åter avlider en liten son därstädes, 16 veckor gammal. Den åldriga modern hinner bevittna både sin dotters fränfalle, 1718, och sin svärsons, 1722. Själv avlider hon, som redan nämnts 1724.

Sedan 1725 innehas godset av överstelöjtnanten Erik Axel Ekehjelm, som var gift med ryttmästar Otto Henrik Schulmans, — en kusin till Anna Märta Schulman —, änka, Christina Appelgren, i hennes andra gifte.

Därefter kom det till hennes systerdotters man, major Daniel Pfeiff och 1783 hans måg, kammarherrn Axel Wilhelm Gyllenkrook.

Den förstkända huvudbyggnaden på Svärtinge hade legat alldeles invid sjön Glan Grunden efter en 14 meter lång och 8 meter bred byggnad, som på 3 sidor varit omgiven av vatten och på den fjärde av en grav till skydd för angrepp, har senare funnits i närheten av sjön. På 1700-talet nedrevs av dåvarande ägaren, kammarherre Gyllenkrook, en manbyggnad, som var belägen vid gamla trädgården invid sjöstranden och bestod av ett långt envåningshus med utbyggd sal åt sjösidan. Han uppförde den nuvarande byggnaden, en vacker, tvåvånings stenbyggnad, belägen ett par hundra meter från sjöstranden, omgiven av en lummig, 24 tunnland stor park och med tvenne mindre flygelbyggnader, som så ofta förekomma på svenska herrgårdar. Från huvudbyggnaden leder en rak gång ner till Glans strand.

Gyllenkrooks dotter Kristina Lovisa, gift med greve Pehr Adolf Kalling, († 1844), och deras son, greve Ludvig Konstantin Kalling, († 1854) äro de sista adliga ägarna. Därefter innehas godset av grosshandlar Enhörning, grosshandlar Pettersens sterbhus och, vid mitt besök på godset, av godsägar Axel Eriksson.

De flesta spökhistorier och otaliga anekdoter om lönnörrar och gångar som berättades av

De äldsta åratalen i vår släkts historia.

Hänvisande till artikeln i ett tidigare nummer av släkttidskriften, utgivet 12. 4. 1947, där den i Ost-Preussen, på 13-, 14- och 1500-talen förekommande adelsläkten von Skolman behandlas, kan det vara av intresse att göra en sammanställning av de äldsta åratalen även inom vår egen släktgren — Scholman — Schulman — där den först uppträder i Balticum. Det förekommer näml. äldre åratal än det dokumentarligt bevisbara 1495, den

(Forts. fr. s. 5)

värdsfolket härstammade från Gyllenkrooks tid, varför de icke ha intresse i detta sammanhang.
O. S.

(Källor:

- 1) Östergötlands Dagblads lördags bilaga 2. 10. 1937.
- 2) "Historiskt, geografiskt och statistiskt lexicon över Östergötland", av Anton Ridderstad. Norrköping 1875—1877.
- 3) Östra Eneby kyrkoböcker.
- 4) Personligt besök på egendomen år 1938.)

(Forts. fr. s. 2)

och inbördes förhållande. Med tillhjälp av stamtavlan genomgicks släktgrenarnas mångskiftande öden varvid tydligt framgick huru de yttre politiska händelserna helt forma familjernas och de enskilda släktmedlemmarnas öden. Till slut framdrogs en massa intressanta statistiska uppgifter om släkten, refererade på annan plats i detta nummer. N° 5.

7 okt., då ordensmästaren Wolter von Plettenberg förlänar släktens äldsta till namnet kända "stamfader" Heinrich Scholman godset Thomel i Peude socken på Ösel. Denna urkund bevarades ännu före senaste krig i Thomel arkiv i Arnsburg. Från denne Heinrich Scholman härstammar samtliga grenar av den ganska vittutgrenade släkten på Ösel, i Livland, Estland, — senare Ryssland, Sverige, Finland. Då samtliga grenar brukat samma vapen, den liksidiga triangeln, och inga andra vapenformer förekommit i Balticum, kan man taga för givet, att den nyss nämnde Heinrich Scholman redan brukat denna vapensköld, fastän de äldsta bevarade sigillavtrycken äro först från slutet av 1500-talet. Men det nämnes också i olika sammanhang, att släkten förekommit i Balticum redan långt tidigare.

Vi ha först den för oss alla bekanta anekdoten om släktens härstamning från Danmark. En Danais Scholman (= dansken på latin) skulle ha kommit till Ösel med konung Waldemar II, då denne kom för att utbreda kristendomen till dessa trakter. Det skulle i så fall varit 1205, 1218 eller 1221, efter vilket sistnämnda år danskarna slutligen få fotfäste i Balticum.

Denna "familjetradition", så som den nämnes, berättas bl.a. av den kände, baltiske historieforskaren F. C. Gadebusch, som levde 1719—1788 och som ant. hört den av dålevande släktmed-

lemmar. Dessutom skulle det i en dansk historieskrivare Anderssons verk omnämnas, att släkten, räknas till konung Waldemars vasallsläkter. En förfrågan i Danmark om namnet Scholman-Schulman förekommer därstädes på ifrågavarande tid, har givit negativt resultat. Det var också att vänta. I konung Waldemars korståg deltog dock riddare och andra korsfarare bl.a. från tyska riddarorden. Dessutom kan traditionen förstås så, att vår släkt, liksom mången annan riddarsläkt, inkom i landet denna kustväg, till följd av den kulturströmning som med kristendomens införande begynner i Balticum, utgående just från nord Tyskland. Alltså som en direkt följd av de danska korstågen. Ett studium av biblioteket i Vatikanen kunde måhända kasta ljus över dessa avlägsna tider.

Enligt en annan av Karl Custaf v. Schulman (1702, † 1765) upptecknad tradition skulle en medlem av vår ätt redan 1323 ha tilldelats ett gods i förläning och skulle denna förläning år 1495 omärandrats till besittningsrätt.

Vidare berättas, att släktmedlemmarna på Ösel, vid där förekommande bondeoroligheter, 1345, skulle tillintetgjorts, sänär som på en, vid namn Detlaus, Detolaus eller Detley, vilken undkommit till Riga, därifrån han senare återkommit med "Landrichterns" till Ösel trupper och varit behjälplig vid de upproriskas underkuvande. Detta meddelande härrör sig också av

den nyss nämnda historieforskaren F. C. Gadebusch. Att till och med ett förnamn här förekommer ger berättelsen onekligen en bismak av sanningsenlighet.

Dessutom vet man, att vid beaktandet av adelsmatrikeln i Estland i början av ryska tiden, erhöll huvudmannen för därboende gren av ätten, landrådet Berend Johan v. Schulman till Sall och Hackeweide, år 1744 20/I uppmaning att framlägga bevis för sitt adelskap och konstatera ärfthigheten av ridderskapet ända till tiden för ordensväldet. Han nämner då bl.a. att han skulle kunna dokumentera en betydligt äldre possession på Ösel, än nyssnämnda 1495, om ej därvarande arkiv för länge sedan blivit förstörda av eld.

Då i Estland den nya adelsordningen år 1786 infördes blevo bröderna Otto Wilhelm v. Schulman till Sall och Georg Detlef v. Schulman till Hackeweide införda i 6:te boken av Estländska guvernements-adelsläktregistret. De anföra härvid i sin inlägga till registerkommissionen, att familjen sedan år 1464 levde på Ösel, utan att dock anföra närmare bevis för detta åratal.

Vi se alltså att äldre åratal än 1495 skymta fram inom familjetraditionen, de flesta med Ösel som förekomst ort.

(Forts. fr. s. 2)

Den 5 febr. 1947 ingicks i Lindau am Bodensee, Schweiz äktenskap mellan dipl. arkitekten Heinz Tuwe v. Schulmann (Tab 48) och finska medborgaren,

fröken Edith Martha Maria Spies, född 2. 11. 1919 i Helsingfors.

Efter att 1932—38 besökt Privata Svenska Flickskolan i Helsingfors studerade hon vid Greta Polhjanheimos Textilskola i samma stad, där hon erhöll slutdiplom 1940. I våra senaste krig deltog hon som lotta. 1944 i september överflyttade hon jämte föräldrar till Dresden, därifrån de följande år överflyttade till Lindau. Hennes föräldrar äro innehavaren av ingenjörbyrån A. Reuter i Helsingfors, ingenjör Bruno Max Spies och Agnes Augustine Helene Schobloch. Den senare är en syster till Baronessan Rosie v. Rosen, (född Sshobbloch), gift med Baron Edvard v. Rosen, en morbror till Heinz v. Schulmann. De nygifta äro bosatta i Frankfurt am Main.

Dödsfall.

Den 13 februari 1947 avled doktorinnan Hedvig Matilda Schulman, född Rein, på Stor-Tötar gård i Lojo socken. Hon var född d. 3 aug. 1871 och var dotter till universitetets vicekansler, verkliga statsrådet Karl Gabriel Thiodolf Rein och hans maka Hedvig Maria Sofia Florin. Från denna hemmiljö bevarade hon ett mångsidigt kulturellt intresse, — litteratur, konst, musik. Utdimmitterad från Finska fruntimmerskolan i Helsingfors 1888 genomgick hon Konstföreningens ritskola, varefter hon absolverade ritskolelärrarinneexamen vid universitetets ritskola. Den 3. 12. 1892 ingick hon äktenskap med dåvarande lektorn i naturalhistoria Otto Carl

Hjalmar Schulman, och kom därigenom att ägna sitt liv åt skötseln av sitt hem, vilket hon med aldrig svikande omsorg gjorde. Ett särdrag som karaktäriserar henne och som kan sägas vara ett arv av den miljö hon uppväxt i, är den omutliga rättskänsla som kännetecknade henne. Hon hade inom sitt förällrahem och senare inom sin vänkrets genomlevat den rättsskamp, som på 1890 och början av 1900-talet i vårt land fördes mot det yttre våldet, och som i hennes fader, professor Rein, räknade en av den konstitutionella åskådningens och det passiva motståndets orubblige ledare. När det gällde att stå för det hon ansåg vara rätt, dagtingade hon aldrig, utan sade sin åsikt utan att låta sig förskräckas. Plikten utgjorde hennes rättesnöre i livet, uppoffringen för sin familj det karaktäristiska i hennes vardagsliv.

Barndomshemmet Tötar, vilken egendom gått i arv inom hennes mödernesläkt i flere led, med dess traditionsrika minnen hade säkert till stor grad väckt inom henne det sinne för släkttradition, genealogi, intresse för släkter, människor och släktföremål hon i så rikt mått hade. Ehuru ingift i den Schulmanska släkten, hyste hon ett varmt intresse också för denna släkt och många minnen, till ex. beträffande släktföremåls härstamning, har genom hennes hågkomster bevarats till senare släktled.

Jordfästningen förrättades i hemmet på Tötar varefter stoftet nedsänktes å Helsingfors begravningsplats.